

مقطع تحصیلی: کاردانی □ کارشناسی □ رشته: نقاشی ترم: چهارم سال تحصیلی: 1398-1399
نام درس: هنر مفهومی نام و نام خانوادگی مدرس: ماندانا سپاسی
آدرس email مدرس: sepasi.mandana@gmail.com تلفن همراه مدرس: 09122145708

جزوه درس: هنر مفهومی مربوط به هفته: نهم □ دارد □ ندارد □
text: دارد □ ندارد □ voice: دارد □ ندارد □ power point: دارد □ ندارد □
تلفن همراه مدیر گروه: 09382780052

در جلسه نهم درس هنر مفهومی شما دانشجویان محترم علاوه بر مبحث هنر انتزاعی/ مفهومی مروری نیز بر روند هنر مفهومی در کشور خود را داریم و نمونه هایی از آثار هنرمندان نقاش:

مادامی که صحبت از انتزاع در هنر مطرح می شود، معمولاً نوعی پیچیده گی و ابهام در ذهن مخاطب نقش می بندد. هر چند نمی توان گفت معنای انتزاع، پیچیده گی و ابهام است، اما به هر حال این ذهنیتی است که در مواجهه با واژه هایی از این دست به آدم ها القا می شود. انتزاع به معناهای «فشرده سازی، جداسازی و پنهان سازی جزئیات از کلیات» آمده است.

نقاشی های انتزاعی و مفهومی سرشار از رنگ، طرح، خط و شکل اند. به همین دلیل در میان دیگر شاخه های هنرهای تجسمی، بیشتر به چشم می آیند. آنچه در نقاشی انتزاعی و مفهومی مورد تأیید دانش پژوهان هنر است، این است که لزوماً طرح های نقاشی های انتزاعی شبیه به «هیچ چیز» نیستند. المان های برساننده ی نقاشی های انتزاعی/ مفهومی اگر چه می توانند نمایانگر شی ای، چیزی در دنیای واقعی باشند، اما به گونه ای هستند که تحریف شده اند و تغییر شکل داده اند. از سویی هم، انتزاع در نقاشی، در واقع حذف تمام چیزهای مازافی است که ممکن است بار تجملاتی و اضافی در اثر داشته باشد؛ چیزی شبیه مینمالیستی اما با کمی پیچیده گی ساختاری.

بعضی از نقاشی های انتزاعی/ مفهومی جهان آرا مواجه می شوید، ناخودآگاه توجه شما را از روزمره گی ها دور می کند و به فکر و ا می دارد که تأثیر در کیفیت بصری کارها دارد. تأثیر کیفیت های بصری و بیانی محیط و فضای نقاشی های مفهومی، پیچیده تر و در عین حال روشن تر از دیگر شاخه های نقاشی است.

خوانش نقاشی‌های مفهومی، ما را به یک نوع واگشایی اندیشه و فکر مواجه می‌کند که این بسامد انتزاعی، همواره با دو عنصر فرم و محتوا اتفاق می‌افتد. در ایران نیز هنر تجسمی ایران در حال گذراندن یکی از حساس‌ترین دوران زیست خود می‌باشد و به نقطه‌ای رسیده است که می‌تواند با پشت سر گذاردن محدودیت‌های تاریخی تا حدودی به پویایی خود در آینده امیدوارانه‌تر بیندیشد.

تغییرات یا روند تکاملی هنرهای تجسمی در ایران در چند سال گذشته قابل مشاهده و پرسرعت بوده است. نقاشی ایران با اتکا به سنت هنری این رشته و تاکید بر نوآوری مرزهای تکرار و این همان‌گویی را به تدریج درمی‌نوردد و وارد ابعادی تازه‌تر می‌شود. البته هستند هنرمندانی که درهای ذهن‌شان هنوز که هنوز است بر زیباشناسی تجربیدی می‌چرخد که این امر آنچنان لطمه‌ای به پیکره اصلی هنر نقاشی ایران نخواهد زد بلکه برعکس حضورشان باعث تقویت هنرمندان سبک‌هایی چون هایپررئالیست‌ها و پست‌مدرنیست‌ها می‌شود. اما در این میان هنر مفهومی جایگاه ویژه‌ای در تحولات و تکامل هنر ایران دارد. این کشف تازه‌ای نیست. هنرمندان مفهومی سال‌هاست که با نگرش جدید بیانی (expressive) هنر آشنا و آن را جذب کرده‌اند. به بیان دیگر کار از کار گذشته است.

روش‌های بیانی جدید، رسانه‌هایی چون ویدئوآرت، چیدمان بصری و صوتی، پرفورمنس و هنرهای چندرسانه‌ای وارد میدان شده و مدت‌هاست که خود را تثبیت کرده‌اند. اما حضور هنر مفهومی در ایران به سال‌های دهه پنجاه شمسی بازمی‌گردد. حرکت نخستین این هنر با فعالیت‌های گروهی از هنرمندان برجسته ایرانی آغاز شد: زنده‌یادان مرتضی ممیز، فرامرز پیل‌آرام، مارکو گرگوریان، مسعود عربشاهی، غلامحسین نامی اولین نمایشگاه مفهومی (چیدمان) ایران را در ۱۳۵۳ و تحت عنوان «گنج (Gonj) و گستره» برپا کردند.

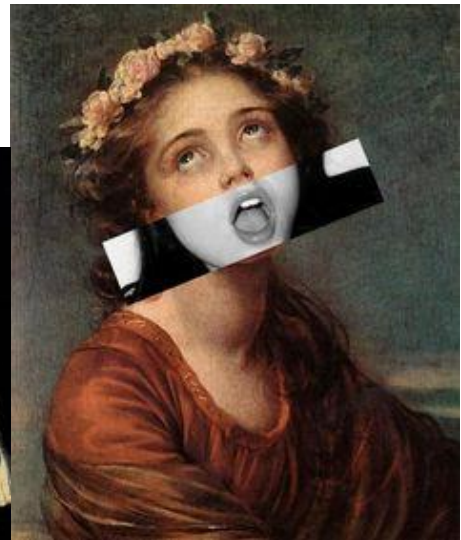
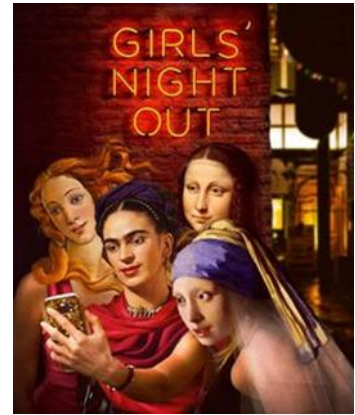
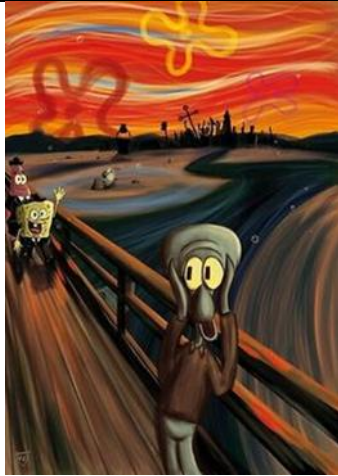
در دومین نمایشگاه این گروه هنرمندان دیگری چون هانیبال‌الخاص، محمد صالح‌علا و بهزاد حاتم به

آنان پیوستند. این درست همان زمانی بود که مکتب بی بدیل سقاخانه به عرصه آمده بود و چند تن از همین هنرمندان در سبک نوین سقاخانه آثاری بی نظیر خلق کرده بودند. پیوندی نامرئی و غیرملموس بین ایده های مکتب سقاخانه و هنرهای مفهومی وجود دارد که تحلیل آن در این مجال نمی گنجد. این پیوند نه در سطح بلکه در ایده های دوطرفه نهفته بود. رمز موفقیت هنر مفهومی پیوند آن با زندگی و مخاطب است.

سئوالات:

- 1- آن چه در باره نقاشی‌های انتزاعی و مفهومی می‌دانید را بنویسید؟
- 2- نقاشی مفهومی جهان‌آرا به چه معنی می‌باشد؟
- 3- خوانش نقاشی‌های مفهومی به چه صورت است؟
- 4- جایگاه هنرهای مفهومی در هنر و هنرمندان معاصر ما به چه صورت است؟